

E. O.

**"Aleksander Stiepanowicz Popow.
Biograficzeskij oczerk", M. I. Radowski,
Moskwa-Leningrad 1956 : [recenzja]**

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 2/2, 407-408

1957

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

szura, szkicuje w zwięzłej formie dzieje uczelni, sylwetki jej wybitnych profesorów (m. in. znakomitego geologa Abrahama Gottloba Wenera i metalurga Carla Ledebura) oraz wychowanków, a wreszcie rozwój jej zakładów naukowych.

E. O.

Herbert Scurli, *Aleksander von Humboldt — sein Leben und Wirken*. Verlag der Nation, Berlin 1955, s. 260.

Spośród licznych monografii, jakie się ukazały w latach powojennych* o wielkim badaczu przyrody pierwszej połowy XIX w. Aleksandrze Humbolcie, na szczególną uwagę zasługuje praca H. Scurli pt. *Aleksander von Humboldt...* Jest to pierwsza próba oceny „Arystotelesa XIX wieku“ z pozycji marksistowskiej. Nie różni się ona samym układem wprawdzie od monografii poprzednich, niemniej daje pełniejszy obraz epoki i to zarówno ówczesnej sytuacji społeczno-politycznej, jak i sytuacji problemowej w nauce. Autor ukazuje szerzej stanowisko Humboldta wobec wielu problemów społeczno-politycznych, np. zagadnienie niewolnictwa Murzynów w Ameryce; wojen napoleońskich, a nawet wobec powstania listopadowego w Polsce jak i Polaków samych. Bogaty materiał naświetlający światopogląd Humboldta, jego założenia metodologiczne w zakresie badań przyrody, łatwiej pozwala znaleźć odpowiedź na często stawiane pytanie — czy Humboldt był materialistą.

J. Bb.

Leon Tomaszewicz, *Wiek nafty*. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1956, s. 266.

Wydana w ramach „Biblioteki Problemów“ książka Tomaszewicza, omawiająca w popularnej formie całość zagadnień wydobywania i przeróbki ropy naftowej oraz gazu i wosku ziemnego, zawiera również rozdziały interesujące dla historyka techniki. Rozdział *Wielka kariera nafty* omawia prehistorię i historię zastosowań nafty, a rozdział *Drogi rozwoju polskiego przemysłu naftowego* — dzieje naftarstwa polskiego.

E. O.

M. I. Radowski, *Aleksander Stiepanowicz Popow. Biograficzeskij очерk*. Izdatielstwo Akademii Nauk SSSR, Moskwa-Leningrad 1956, s. 208.

Biografia Popowa, znakomitego fizyka rosyjskiego, wynalazcy czy współwynałazcy radia, ukazała się w ramach popularnonaukowej serii Radzieckiej Akademii Nauk. Szeroko omawiając życie uczonego w oparciu o bogatą dokumentację biograficzną, praca Radowskiego zbyt mało jednak poświęca miejsca

* Rudolf Borch, *A. v. Humboldt*, Berlin 1948; Willy Möbus, *A. v. Humboldt*, Berlin u. Stuttgart 1948; M. Krammer, *A. v. Humboldt*, 1951; E. Pleve, *A. v. Humboldt*, Heidelberg 1951; E. Banse, *A. v. Humboldt*, Stuttgart 1953; Helmut de Terra, *Humboldt — the Life and Times of A. v. Humboldt*, New York 1955. Ed. Alfred A. Knopf.

światowemu rozwojowi badań naukowych, które od maxwellowskiej elektromagnetycznej teorii światła, poprzez odkrycie Herza, doprowadziły do wynalazku radia. Nic prawie np. nie dowiadujemy się o istocie i rezultatach technicznych pracy Marconiego, którego żywa i trochę reklamarska działalność przyćmiewa do dziś jeszcze w krajach zachodnich osiągnięcia Popowa. W rezultacie czytelnik nie może sobie stworzyć właściwego zdania o zasługach obu wynalazców, choć wiele miejsca poświęcono w książce różnym wystąpieniom Popowa i innych uczonych rosyjskich w obronie priorytetu nauki rosyjskiej w wynalezieniu radia.

Braki książki dowodzą raz jeszcze, że do stworzenia dobrej biografii uczonego niezbędne jest szerokie namalowanie rozwoju odpowiedniej dyscypliny naukowej lub dziedziny techniki.

E. O.

The Papers of Wilbur and Orville Wright, including the Chanute — Wright letters and other papers of Octave Chanute. Marvin W. McFarland, editor. Volume one: 1899—1905, s. LVI + 1 — 674. Volume Two: 1906—1948, s. XXVIII + 675 — 1278. McGraw-Hill Book Company, Inc., New York — Toronto-London 1953.

Oddział Aeronautyczny Biblioteki Kongresowej w Waszyngtonie przygotował obszerne, dwutomowe wydanie korespondencji, notatek i wyjątków z dziennika braci Wright, współtwórców współczesnego lotnictwa, których lot dokonany 17 grudnia 1903 roku był pierwszym lotem na maszynie cięższej od powietrza, poruszanej silnikiem spalinowym i dlatego jest uznany za zwrotny punkt historii lotnictwa.

Wieloletnia praca obu braci (Wilbur zmarł w r. 1912, Orville — w r. 1948) znalazła pełne odbicie w tym wydawnictwie, które, ograniczając się do niezbędnego minimum wiadomości i dokumentów biograficznych, zawiera całość materiałów naukowo-technicznych, związanych z badaniami naukowymi i wynalazkami braci Wright. Do wydawnictwa weszły również niektóre dokumenty związane ze znakomitym amerykańskim inżynierem Chanute'em, m. in. jego bardzo obfita, niemal codzienna korespondencja z Wilburem Wright.

Wydawnictwo zaopatrzone zostało w obfite przypisy, indeksy i obszerna biografię. Odrębne załączniki omawiają zasadnicze elementy dorobku naukowego i technicznego braci Wright, a więc ich tunel aerodynamiczny skonstruowany w 1901 r. i wykonane przy jego pomocy badania, wkład wynalazców do teorii śmigła oraz kolejne konstrukcje szybowców, samolotów i silników lotniczych. Tekst ilustrowany jest ponad dwustoma fotografiami i fotokopiami.

Czytelnika polskiego zainteresują w tym doskonałym wydawnictwie wielokrotne wzmianki o wielkim uczonym i wynalazcy Stefanie Drzewieckim, którego prace z dziedziny teorii śmigła studiowali bracia Wright i pozostający w korespondencji z naszym rodakiem Chanute.

E. O.

Howard William Troyer, *The Four Wheel Drive story. A chapter in cooperative enterprise.* McGraw-Hill Book Company, Inc., New York — Toronto — London 1954, s. XIV + 215.